רמב"ן על ברית המילה

(ט) ואתה את בריתי תשמור - כתב רש"י ו' מוסיף על ענין ראשון, אני הנה בריתי אתך ואתה הוי זהיר לשמרו, ומה שמירתו, זאת בריתי אשר תשמרו, אתם של עכשיו ובין זרעך אחריך העתידים להולד. וצדק הרב בפשוטו. ואמרו (הרד"ק) בטעם המילה, ששם זכרון באבר התאוה רב המהומה והחטא לבל ישתמשו בו רק במצוה ובמותר. ועל דרך האמת טעם "הנה בריתי אתך" כטעם "הנה אנכי עמך" (להלן כח טו), "ויאמר כי אהיה עמך" (שמות ג יב), "יהי ה' א-להינו עמנו" (מ"א ח נז). יאמר כי הברית יהיה עמו ולכן יפרה וירבה. ואחר כך צוה שישמור אברהם הברית הזאת, ותהיה המילה לאות ברית, והנה האות הזה אות כשבת, ולכן ידחה אותו. והבן זה (עי' זהר לך לך פט א):

(יד) וערל זכר - כאן לימדך שהמילה היא באותו מקום שהוא ניכר בין זכר לנקבה. לשון רש"י. וכן הזכירו רבותינו (ב"ר מו ד) גם טעמים אחרים. ורבי אברהם אמר (ויקרא יב ג) ערלתו ידועה, כי הוא בערוה, ואין כן ערלת לב (ירמיה ט כה) ושפה (שמות ו יב) ואזן (ירמיה ו י) כי כולם סמוכים:

ולפי דעתי הדבר מפורש בכתוב, כי לא אמר "ונמלתם את ערלתכם" שיהיה הדבר בספק, וכן לא אמר "ערלת בשרכם" כמו שיאמר ערלת לבבכם (דברים י טז) וערלת שפתכם (עיי' שמות ו יב). אבל אמר "בשר ערלתכם", שתכרתו הבשר שהוא ערלה בכם, כלומר הבשר האוטם בכם, ואין בגוף בשר אוטם וכוסה אבר שיכרת הבשר ההוא וישאר בלא ערלה זולתי בשר החופה את העטרה שהזכירו חכמים (שבת קלז א). "וערל בשר" (יחזקאל מד ט) כנוי, כמו גדלי בשר (שם טז כו), זב מבשרו (ויקרא טו ב):